

ประเด็นคำถาม/ข้อสงสัยเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการใช้เกณฑ์มาตรฐาน พ.ศ.2558
การประชุมสัมมนา เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2558
วันที่ 18 ธันวาคม 2558

1. การมีผลบังคับใช้เกณฑ์มาตรฐาน พ.ศ. 2558

- หลักสูตรที่ยังไม่ถึงรอบปรับปรุงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนปีการศึกษา 2559 ให้ใช้เกณฑ์ฯ 2548 หากมีการขออนุมัติปรับปรุงเล็กน้อย (สมอ.08) ในหลักสูตรฉบับเดิม ให้ใช้เกณฑ์ฯ 2548 ในการพิจารณา

- หลักสูตรที่ถึงรอบปรับปรุงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2559 เป็นต้นไป ให้ใช้เกณฑ์ฯ 2558 ทั้งนี้ กกอ. ให้หลักสูตรที่อยู่ระหว่างดำเนินการขออนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย อนุมัติให้ใช้เกณฑ์ฯ 2548 โดยมีระยะเวลาในการพิจารณาระดับมหาวิทยาลัย ไม่เกิน 180 วัน นับจากวันที่เกณฑ์ฯ 2558 มีผลบังคับใช้ (ภายใน 11 พ.ศ. 2559) กรณีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หลักสูตรที่เข้าข่ายการอนุมัติครั้งนี้ จะต้องได้รับการอนุมัติหลักสูตรจากสภามหาวิทยาลัยภายในวันที่ 25 เมษายน 2559 เมื่อพิจารณาจากระยะเวลาการพิจารณาหลักสูตรในขั้นตอนต่างๆแล้ว พบว่ามีความเป็นไปได้น้อยมากที่จะใช้ข้ออนุมัตินี้ ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการการศึกษา ครั้งที่ 23/2558 วันที่ 26 พฤศจิกายน 2558 มีมติเห็นชอบให้ หลักสูตรใหม่และหลักสูตรปรับปรุง ปี พ.ศ. 2559 ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษา มก. แล้ว และอยู่ระหว่างการแก้ไข เพื่อเสนอต่อที่ประชุม กบม. หรือ สภามหาวิทยาลัย ให้ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของอาจารย์และปรับแก้ไขหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์ฯ 2558 กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรหรืออาจารย์ประจำหลักสูตร จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนผ่านคณะกรรมการคณะ โดยหลักสูตรปริญญาตรีให้เสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา สำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาให้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย กรณีเป็นหลักสูตรของวิทยาเขต อนุมัติให้ไม่ต้องผ่านคณะกรรมการวิทยาเขตเพื่อเป็นการลดขั้นตอนให้ทันต่อการขออนุมัติหลักสูตรเพื่อเปิดสอนทันปีการศึกษา 2559

2. ความซ้ำซ้อนของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

-ในระดับปริญญาตรี อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไม่สามารถเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบเกินกว่า 1 หลักสูตร ยกเว้นกรณีเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบของหลักสูตรพหุวิทยาการได้อีก 1 หลักสูตร ทั้งนี้ ในแต่ละหลักสูตรสามารถมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรซ้ำได้ไม่เกิน 2 คน

-ในระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร สามารถเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบในหลักสูตรปริญญาโท และปริญญาเอกในสาขาเดียวกันได้ หรือ เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบของหลักสูตรพหุวิทยาการได้อีก 1 หลักสูตร (รวมแล้วทั้งสิ้น ไม่เกิน 2 หลักสูตร) ทั้งนี้ ในแต่ละหลักสูตรสามารถมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรซ้ำได้ไม่เกิน 2 คน

3. ความซ้ำซ้อนของอาจารย์ประจำหลักสูตร

อาจารย์สามารถเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรได้หลายหลักสูตร ทั้งนี้ต้องมีคุณสมบัติและคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตรนั้นๆ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเกณฑ์ฯ 2558 ได้นิยาม “อาจารย์ประจำ

หลักสูตร” ดังนี้ “อาจารย์ประจำหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับ สาขาวิชา ของหลักสูตรที่เปิดสอน ซึ่งมีหน้าที่สอนและค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาดังกล่าว ทั้งนี้ สามารถ เป็นอาจารย์ ประจำหลักสูตรหลายหลักสูตรได้ในเวลาเดียวกัน แต่ต้องเป็นหลักสูตรที่อาจารย์ผู้นั้น มีคุณวุฒิตรงหรือ สัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตร” ซึ่งแตกต่างจากเกณฑ์ฯ 2548 ดังนั้น อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ ประจำหลักสูตรในหลักสูตรที่ยังไม่ถึงรอบการปรับปรุงใน ปี 2559 อาจมีชื่อเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรของ หลักสูตรอื่นๆ ที่มีการปรับปรุงหลักสูตรในปี 2559 เป็นต้นไปได้พร้อมกัน และสามารถเป็นอาจารย์ประจำ หลักสูตรได้หลายหลักสูตรที่มีความสัมพันธ์กันทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา .

4. การพิจารณาผลงานทางวิชาการของอาจารย์

การพิจารณาผลงานทางวิชาการ จะพิจารณาตามประกาศคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนใน สถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วย ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550) ถึง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2556) โดย ยึดถือคำจำกัดความของผลงานทางวิชาการและลักษณะการเผยแพร่ ประกอบด้วย

4.1 ผลงานแต่งหรือเรียบเรียง ตำรา หนังสือ หรือบทความทางวิชาการ โดยไม่จำเป็นต้องสอดคล้อง หรือเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรหรือรายวิชาใดวิชาหนึ่ง มีรูปแบบเป็นรูปเล่ม และมีการเผยแพร่ด้วย วิธีการพิมพ์หรือเผยแพร่โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางมากกว่าการใช้ในการเรียนการ สอนรายวิชาในหลักสูตรและมีการเผยแพร่มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 เดือน

4.2 ผลงานวิจัย อาจจัดเป็น 2 รูปแบบ คือ

4.2.1 บทความวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการหรือในวารสารวิชาการ

4.2.2 รายงานการวิจัยที่เป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ซึ่งต้องแสดงหลักฐานว่าได้ผ่านการประเมิน คุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิและมีการเผยแพร่ไปยังวงวิชาการในสาขาวิชาชีพนั้นอย่าง กว้างขวาง

4.3 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น หมายถึงผลงานทางวิชาการอื่นที่ไม่ใช่เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน บทความทางวิชาการ หนังสือ ตำรา หรืองานวิจัย โดยปกติหมายถึง สิ่งประดิษฐ์ งาน สร้างสรรค์ การสร้างสายพันธุ์ วัคซีน สิ่งก่อสร้าง งานศิลปะ งานแปลจากตัวงานวรรณกรรมต้นฉบับ ซึ่งจะต้อง มีการเผยแพร่ตามเงื่อนไขของ ก.พ.อ.

4.4 ผลงานทางวิชาการรับใช้สังคม หมายถึงผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือท้องถิ่น ที่เกิดจาก ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา ต้องเป็นผลงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกับชุมชน วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ โดยไม่นับรวมผลงานที่แสวงหากำไรและได้รับผลตอบแทนส่วนบุคคลเชิง ธุรกิจ ซึ่งจะต้องมีการเผยแพร่ตามเงื่อนไขของ ก.พ.อ.

ทั้งนี้รายละเอียดเพิ่มเติม สามารถตรวจสอบได้จากเกณฑ์และประกาศฉบับที่ 1-10 ของ ก.พ.อ. ขณะนี้ กพอ. อยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุงเกณฑ์และจะประกาศใช้ใหม่ โดยอาจเพิ่มลักษณะผลงานใน รูปแบบต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อให้ทันสมัยและเหมาะสมต่อการประเมินต่อไป

5. คุณสมบัติของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา กรณีอาจารย์ที่รับเข้าใหม่

การพิจารณาผลงานทางวิชาการในรอบ 5 ปีย้อนหลัง เพื่อพิจารณาคุณสมบัติของอาจารย์ประจำผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษา นั้น สกอ. อนุมัติให้สถาบันพิจารณาในกรณีที่ เป็นอาจารย์ที่รับเข้าใหม่และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก มีผลงานทางวิชาการอย่างน้อย 1 เรื่อง ในรอบ 2 ปี หรือ 2 เรื่อง ในรอบ 4 ปี และสามารถแสดงประวัติการสอนโดยเป็นผู้ช่วยสอนมาก่อนได้ในการพิจารณาคุณสมบัติอาจารย์ประจำหลักสูตร แต่ไม่มีการอนุมัติสำหรับการพิจารณาคุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

6. การปฏิบัติหน้าที่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีสัญญาจ้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มหาวิทยาลัยดำเนินการทำสัญญาจ้างระยะเวลาเกินกว่า 9 เดือน ถือเป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้จะต้องมีการตรวจสอบคุณสมบัติให้ตรงตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยจะต้องมีการระบุหน้าที่ที่ชัดเจนในสัญญา เช่น ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร หรือ เป็นอาจารย์ผู้สอน ในหลักสูตรใด เป็นต้น

7. การพิจารณาการแบ่งกลุ่มหลักสูตรปริญญาตรี

หลักสูตรในระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ และหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ โดยจะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการดำเนินการหลักสูตรเป็นหลัก ซึ่งผู้ดำเนินการจัดหลักสูตรเป็นผู้กำหนดเองว่าหลักสูตรนั้นเป็นหลักสูตรแบบใด ทั้งนี้ หากมีสภาวินิจฉัยหรือมีมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตรนั้นจะเป็นหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพและต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการตามที่มีมาตรฐานวิชาชีพกำหนด หากไม่มีมาตรฐานวิชาชีพกำหนด ต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการตามที่เกณฑ์ฯ 2558 กำหนดไว้

8. การกำหนดการนับระยะเวลา สำหรับการเสนอผลงานวิชาการ ในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง

การกำหนดการนับระยะเวลา ให้กำหนดจากปีการศึกษาที่หลักสูตรเริ่มใช้ นับย้อนหลังไป 5 ปี โดยนับรวมปีที่เสนอด้วย เช่น หลักสูตรปรับปรุง ปี 2559 อาจารย์ในหลักสูตรจะต้องแสดงผลงานระหว่าง 2555-2559

9. การพิจารณาคุณสมบัติของอาจารย์ในสาขาที่สัมพันธ์กันกับหลักสูตร

กรณีที่สาขาวิชา มี มคอ. 1 ให้พิจารณาข้อมูลสาขาที่สัมพันธ์กันที่ระบุไว้ใน มคอ.1 แต่หากเป็นสาขาที่ไม่มี มคอ.1 ให้ตรวจสอบจากสาขาที่สัมพันธ์กันตามที่ระบุไว้ใน ISCED 2013 กรณีที่พบว่ามีความจำเป็นที่ต้องเสนอรายชื่ออาจารย์ที่มีคุณสมบัติไม่ตรง จะต้องดำเนินการเสนอให้ สกอ. พิจารณาเป็นรายบุคคล หาก สกอ. เห็นชอบ จะขึ้นทะเบียนให้โดยไม่จำเป็นต้องขอความเห็นชอบทุกครั้งที่มีการปรับปรุงหลักสูตร

10. การพิจารณาชั่วโมงการสอนของอาจารย์พิเศษไม่เกินร้อยละ 50

กรณีการพิจารณาชั่วโมงการสอนของอาจารย์พิเศษให้ไม่เกินร้อยละ 50 มีเป้าหมายในการพัฒนาอาจารย์ประจำให้ได้รับความรู้และสามารถพัฒนาการเรียนการสอนเพิ่มเติมจากอาจารย์พิเศษได้ อย่างไรก็ตาม มีการเสนอให้พิจารณาแนวทางการดำเนินการอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้หากสาขาหรือหลักสูตรใด มีความจำเป็นต้องเชิญอาจารย์พิเศษสอนทั้งรายวิชา เช่น ผู้พิพากษา เป็นต้น สาขาสามารถดำเนินการเสนอให้ สกอ. พิจารณาได้เป็นกรณีไป กรณีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คาดว่าสามารถดำเนินการได้ตามข้อกำหนด เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีข้อกำหนดแล้วว่าจะต้องมีอาจารย์ประจำเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชา รวมถึงเป็นผู้กำกับ ติดตาม ประเมิน รายงานผล และมีระบบในการทวนสอบรายวิชาในทุกหลักสูตรแล้ว

11. การพิจารณาผลงานทางวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

จำนวนผลงานทางวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่จะมาปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วมผู้สอบวิทยานิพนธ์ จะต้องมีการพิจารณาตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเกณฑ์ฯ โดยไม่มีการ กำหนดกรอบระยะเวลาที่เผยแพร่ผลงานวิชาการ

12. คุณสมบัติของผู้สอนที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ในการจัดการเรียนการสอน พบว่าในบางสาขาวิชา มีความจำเป็นต้องให้อาจารย์ผู้สอนที่มีความสามารถเฉพาะทางเป็นผู้สอนวิชาในหลักสูตร และอาจารย์อาจมีคุณวุฒิต่ำกว่าเกณฑ์ที่ สกอ. กำหนด โดยเฉพาะวิชาด้านภาษา เช่น ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม ภาษามลายู เป็นต้น โดยในที่ประชุมมีการหารือกันอย่างกว้างขวางและได้มีการขอให้ สกอ. พิจารณาทบทวนและยกเว้นเป็นกรณีพิเศษ โดย สกอ. ได้รับไปเสนอ ต่อ กกอ. พิจารณาต่อไป

13. แนวทางการบริหารหลักสูตรที่อยู่ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานที่แตกต่างกัน

เนื่องจากในปีการศึกษา 2559 จะมีการรับนิสิตที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 2548 และ 2558 ซึ่งเกณฑ์การรับนิสิต การจบ คุณสมบัติต่างๆและข้อบังคับ จะมีความแตกต่างกัน จึงอาจเกิด ปัญหาในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษา กรณีนี้ สกอ. ให้พิจารณาบริหารจัดการเป็นราย หลักสูตรโดยพิจารณาจากปี พ.ศ. ที่ระบุในเล่มหลักสูตร อย่างไรก็ตาม เกณฑ์ฯ ดังกล่าว เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่ สถาบันจะต้องดำเนินการ ดังนั้น สถาบันอาจมีการกำหนดแนวปฏิบัติ ซึ่งไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ฯ มาเพื่อใช้ในการ บริหารหลักสูตรให้เหมาะสมกับแต่ละสถาบันได้ สำหรับการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตร ให้พิจารณาใช้เกณฑ์ โดยยึดถือปี พ.ศ. ที่ระบุในเล่มหลักสูตรเช่นกัน เช่น หลักสูตรปรับปรุง ปี 2556 จะยังใช้เกณฑ์เดิมในการ ประเมินคุณภาพหลักสูตรเดิม เป็นต้น